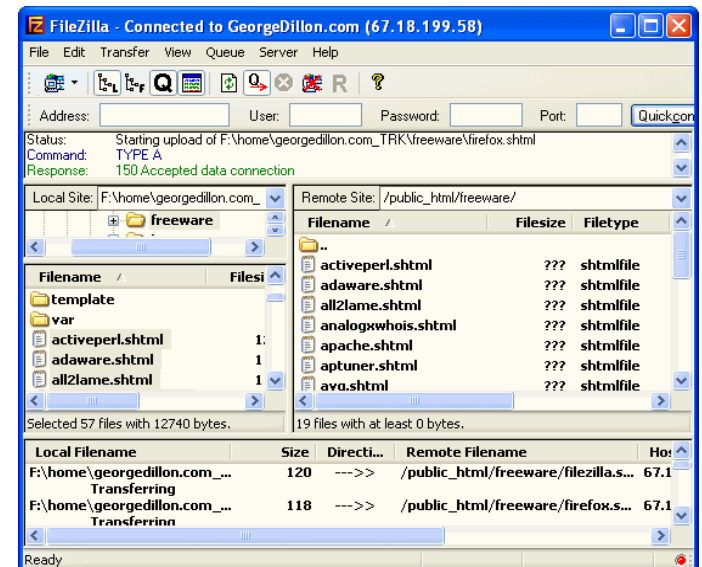
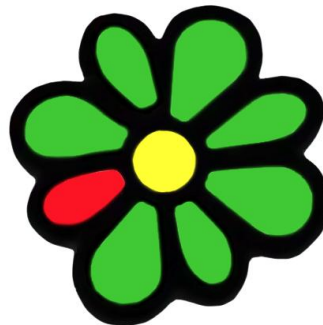

3. prednáška

Aplikačná vrstva

2.časť

DNS: Domain Name System

Ľudské identifikátory:

- ❖Meno, RČ, č. OP, č. pasu

Koncové stanice, routre:

- ❖IP adresa - používaná na adresovanie datagramov na sieťovej vrstve
- ❖“doménové meno”, napr. ics.upjs.sk - používané ľuďmi

DNS: preklad z doménových mien na IP adresy a naopak

Čo je DNS?:

❑distribuovaná databáza nad celosvetovou hierarchiou mnohých doménových serverov (DNS serverov, name serverov)

❑protokol aplikačnej vrstvy umožňujúci koncovým zariadeniam, routrom a DNS serverom komunikovať, aby umožnili preklad doménových mien a IP adries

❖poznámka: adresácia počítačov je záležitosť jadra internetu a predsa je v prípade doménových mien riadená z koncových zariadení

DNS

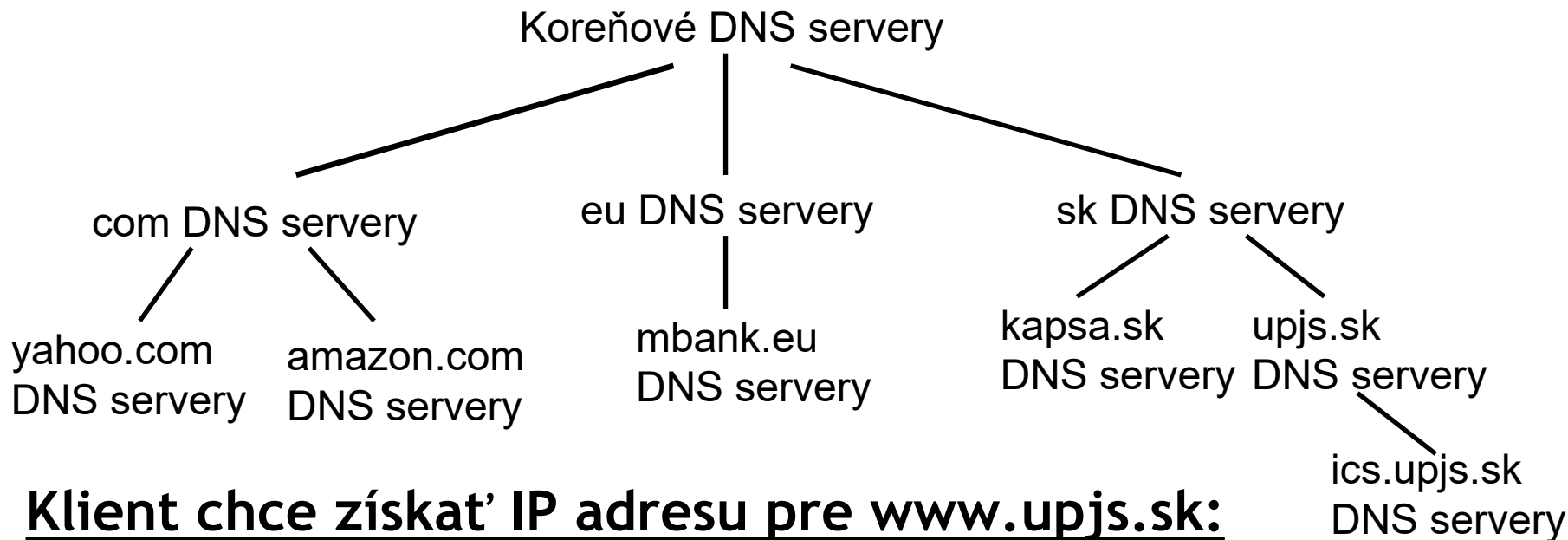
Služby DNS

- ❑ preklad doménových mien na IP adresy a späť
- ❑ host aliasing
 - ❖ Viac mien pre jeden počítač (jednu IP adresu)
- ❑ mail server aliasing
 - ❖ nezávislé od mena počítača
- ❑ distribuovanie záťaže
 - ❖ replikované webové servery: viac IP adries pre jedno doménové meno

Prečo nie je DNS centralizované?

- ❑ single point of failure
 - ❖ ak by centrálna DNS zlyhala, “skolabuje” celý Internet
- ❑ veľká záťaž siete na jednom mieste
- ❑ vzdialenosť centrálnej databázy
- ❑ spravovanie

Distribúovaná, hierarchická databáza

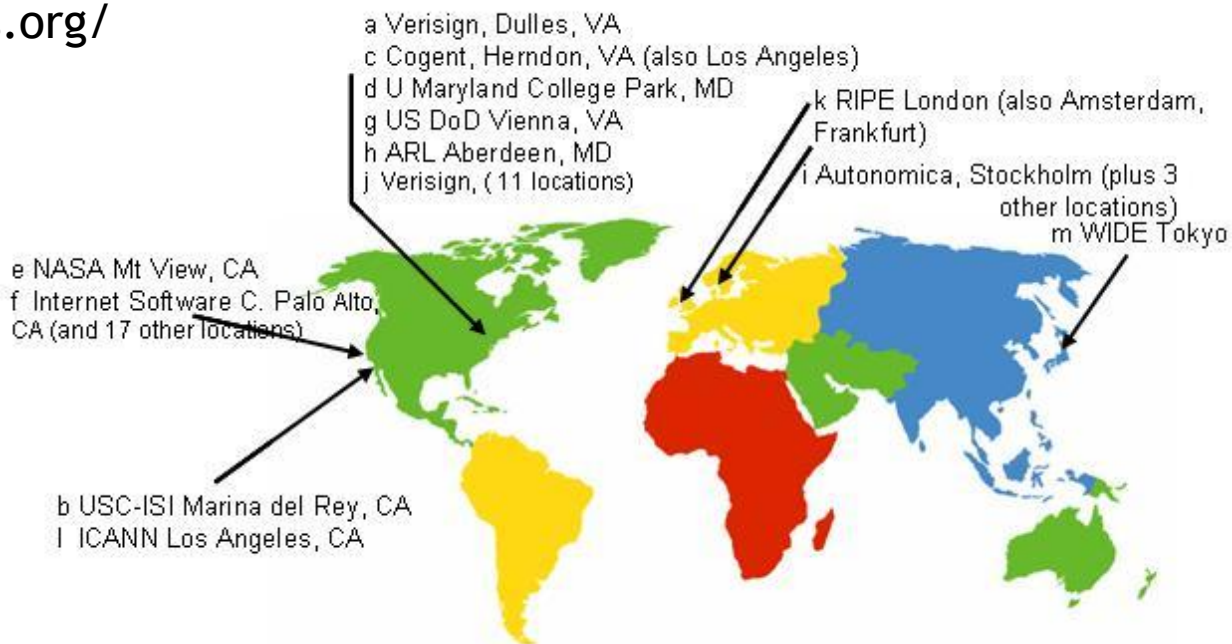

Klient chce získať IP adresu pre **www.upjs.sk**:

- ❑ klient sa opýta **koreňového DNS servera**, aby mu povedal, kde sídli DNS server pre doménu **sk**
- ❑ klient sa opýta DNS servera pre doménu **sk**, aby mu povedal, kde sídli DNS server pre doménu **upjs.sk**
- ❑ klient sa opýta DNS servera pre doménu **upjs.sk**, aby mu povedal IP adresu pre **www.upjs.sk**

DNS: Koreňové doménové servery

- ❑ Kontaktované lokálnym doménovým serverom, ak nevie sám odpovedať
- ❑ Na svete je presne 13 IP adries, na ktorých sú koreňové DNS servery
- ❖ Hovoríme, že je 13 koreňových doménových serverov
- ❖ Reálne takmer každý z nich sídli na mnohých miestach
- Veľa počítačov s rovnakou IP adresou (vid'. anycast)
- <http://www.root-servers.org/>

TLD a autoritatívne servery

❑ Top-level domain (TLD) servery:

- ❖ Zodpovedné za com, org, net, edu, atď'. A za všetky koncovky krajín sk, cz, at, uk, fr, ca, jp, ...
- ❖ Doménu **com** spravuje Network Solutions
- ❖ Doménu **sk** spravuje štátna spoločnosť SK-NIC

❑ Autoritatívne DNS servery:

- ❖ DNS servery organizácií (napr. doménový server pre upjs.sk)
- ❖ **spravujú** mená počítačov pre danú doménu
- ❖ ich IP sú evidované v nadradených DNS serveroch (napr. TLD)
- ❖ opak, teda neautoritatívne servery neexistujú
- existujú neautoritatívne odpovede od DNS serverov, ktoré si pamätajú preklad daného mena a IP adresy z predchádzajúcej komunikácie vo svojej cache

Lokálne doménové servery

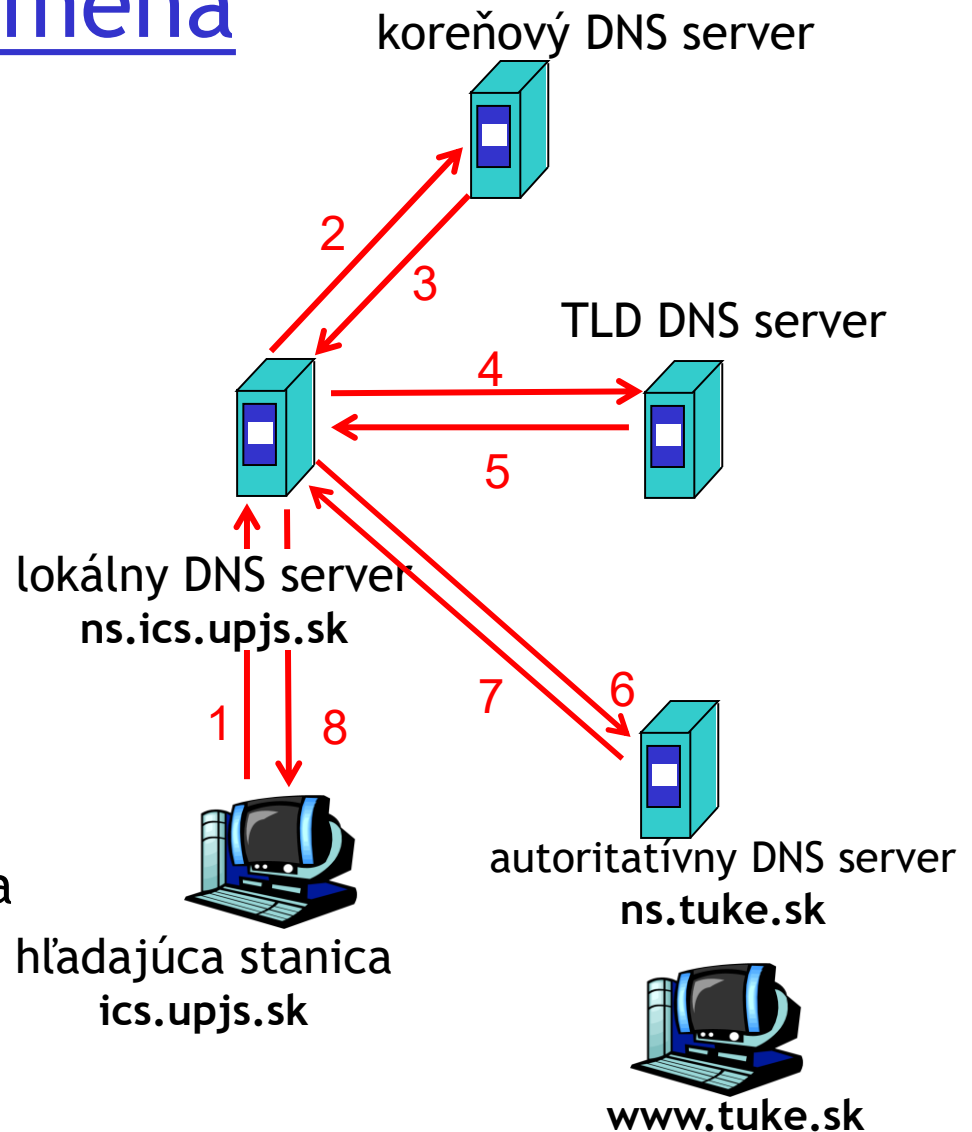
- ❑ nemusia byť zakomponované v hierarchii
- ❑ každý provider nejaký lokálny doménový server prevádzkuje
- ❖ označuje sa ako “default name server”
- ❑ keď klient zadá požiadavku pre DNS, tento server komunikuje s ostatnými doménovými servermi a nakoniec vráti výsledok
- ❖ niečo podobné ako proxy web server

Príklad prekladu mena na IP adresu

❑ Proces na ics.upjs.sk chce IP adresu pre www.tuke.sk

Postupné otázky:

- ❑ oslovený server odpovie menom servera, ktorý treba osloviť ako ďalší
- ❑ “Neviem odpovedať, spýtaj sa tohoto servera”
- ❑ “Ja ho nemám, ja ho nemám, má ho číslo 195.12.159.3”

Rekurzívne a nerekurzívne otázky

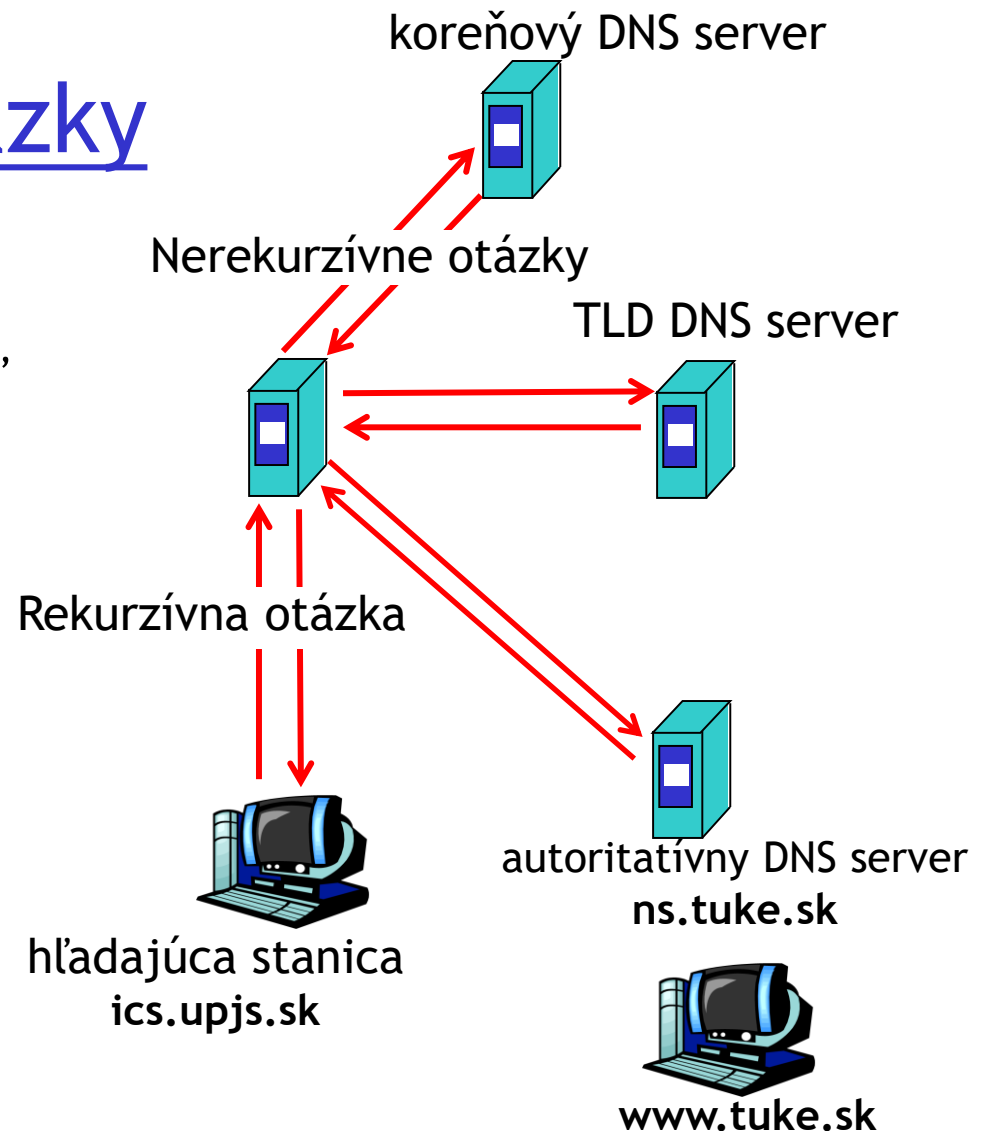
Rekurzívne otázky:

□ oslovený server zistí odpoveď sám a odpovie nám

Nerekurzívne otázky:

□ oslovený server odpovie iba informáciami, ktoré pozná

□ ak nevie odpovedať priamo, odpovie informáciami o serveroch, ktoré by mali vedieť bližšie informácie vedúce k odpovedi

DNS: cache-ovanie a obnovovanie záznamov

- keď sa nejaký server dozvie mapovanie z iného servera, tak si ho zapamätá v *cache*
- ❖ záznamom v cache po čase vyprší platnosť
- ❖ typicky blízke TLD servery sú známe lokálnym doménovým serverom
 - Teda sa nemusia zakaždým pýtať koreňových DNS serverov, kde sú TLD DNS servery

DNS záznamy: RR (resource records)

DNS: distribuované úložisko DNS záznamov

Formát RR: (meno, hodnota, typ, ttl)

Time To Live
=
dĺžka života

□ Typ A

- ❖ meno je doménové meno
- ❖ hodnota je IPv4 adresa

□ Typ AAAA

- ❖ to isté pre IPv6 adresy

□ Typ NS

- ❖ meno je doména (napr. upjs.sk)
- ❖ hodnota je meno autoritatívneho servera pre túto doménu

□ Typ CNAME

- ❖ meno je alias pre “kánonické” (skutočné) meno

www.ibm.com je v skutočnosti
servereast.backup2.ibm.com

- ❖ hodnota je kánonické meno

□ Typ MX

- ❖ hodnota je meno mailového servera asociovaného s **menom**

DNS protokol: RFC 1035

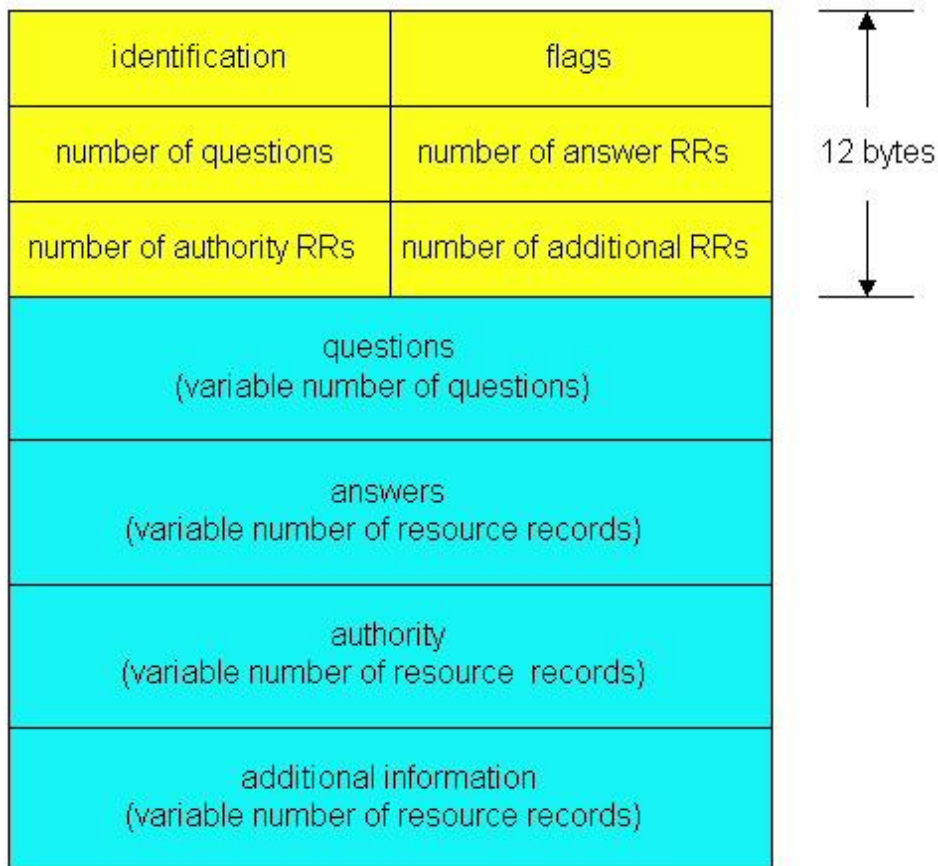
Požiadavky aj *odpovede* majú rovnaký formát - binárny

Hlavička správy:

❑ **identification**: náhodné 16 bitové číslo spoločné pre otázku a odpoveď

❑ **flags (príznaky)**:

- ❖ požiadavka alebo odpoveď
- ❖ žiadosť o rekurziu
- ❖ možnosť rekurzie
- ❖ autoritatívna odpoveď alebo nie

DNS protokol

meno a typ v otázke

RR záznamy
v odpovedi

záznamy
autoritatívnych serverov

dodatočné
záznamy

identification	flags
number of questions	number of answer RRs
number of authority RRs	number of additional RRs
questions (variable number of questions)	
answers (variable number of resource records)	
authority (variable number of resource records)	
additional information (variable number of resource records)	

↑
12 bytes
↓

DNS server

- ❑ počúva na porte 53
- ❑ komunikácia cez TCP alebo UDP
- ❖ tí, čo žiadajú o preklad, obvykle komunikujú cez UDP
- ❖ zrkadlá žiadajúce o všetky autoritatívne informácie komunikujú cez TCP
- ❑ ak chcem **nový autoritatívny DNS server** pre nejakú doménu, napríklad pre **psin.sk**, musí prevádzkovateľ TLD DNS servera pre doménu **sk** vložiť nasledovné údaje:

```
(psin.sk, ns.psin.sk, NS)
(ns.psin.sk, 10.10.10.10, A)
```

- ❑ Na serveri ns.psin.sk si môžeme vytvárať záznamy typu A, napríklad www.psin.sk, alebo aj MX záznamy, ak chceme prevádzkovať aj mailový server

Zdieľanie súborov cez P2P

Príklad

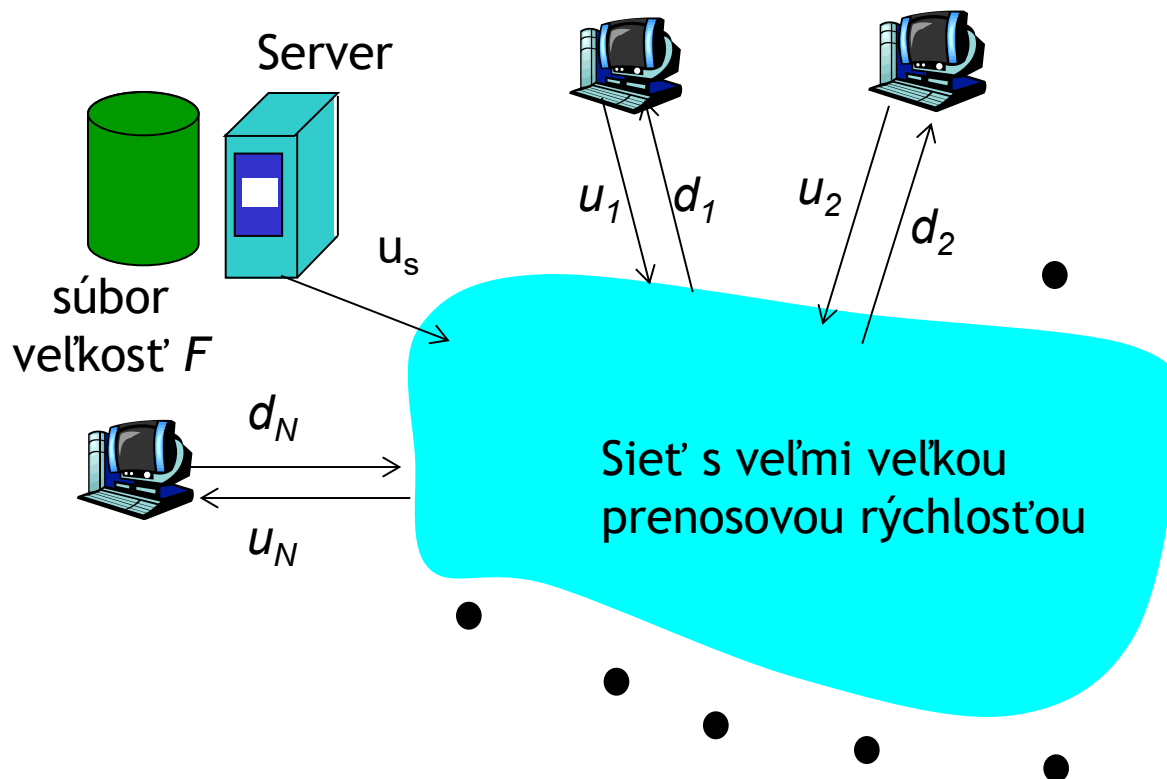
- ❑ Alica spúšťa P2P program na svojom notebooku
- ❑ bežne sa pripája na rôznych miestach a stále dostane inú IP adresu
- ❑ hľadá film “Matrix”
- ❑ aplikácia jej zobrazí, ktorý z peerov v jej P2P sieti zdieľa film Matrix
- ❑ Alica si vyberie spomedzi peerov Boba

- ❑ súbor sa kopíruje z Bobovho počítača do Alicinho notebooku
- ❑ zatiaľ čo Alica sťahuje film Matrix, iní peerovia môžu ťahať zdieľané dáta z jej notebooku
- ❑ Alicin P2P program je zároveň klientom aj serverom.

Všetci peerovia sú servery =
vysoká škálovanosť!

Porovnanie klient/server a P2P architektúry

Otázka : Koľko času je potrebné na distribúciu súboru pôvodne z jedného servera na N počítačov?

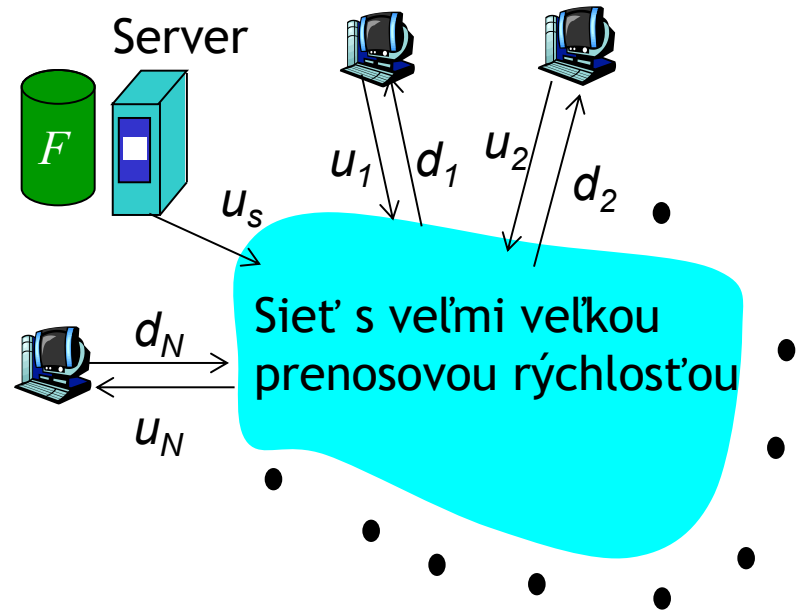
u_s : šírka pásma servera pre upload

u_i : šírka pásma klienta alebo peera pre upload

d_i : šírka pásma klienta alebo peera pre download

Klient/server: čas distribúcie súboru

- ❑ server odosielaajúci N kópií súboru veľkosti F sekvenčne:
- ❖ NF/u_s sekúnd
- ❑ Klient i potrebuje minimálne F/d_i sekúnd na download

Čas na rozposlanie súboru veľkosti F ku N klientom

$$= d_{ks} = \max \left\{ NF/u_s, F/\min_i(d_i) \right\}$$

pre veľké N rastie lineárne

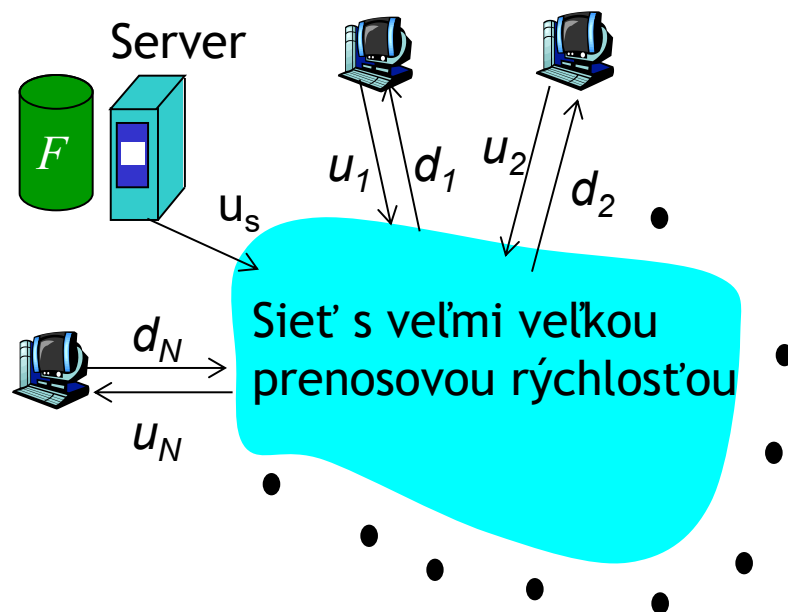
P2P: čas distribúcie súboru

❑ server musí poslať minimálne jednu kópiu: F/u_s sekúnd

❑ Klient i potrebuje minimálne F/d_i sekúnd na download

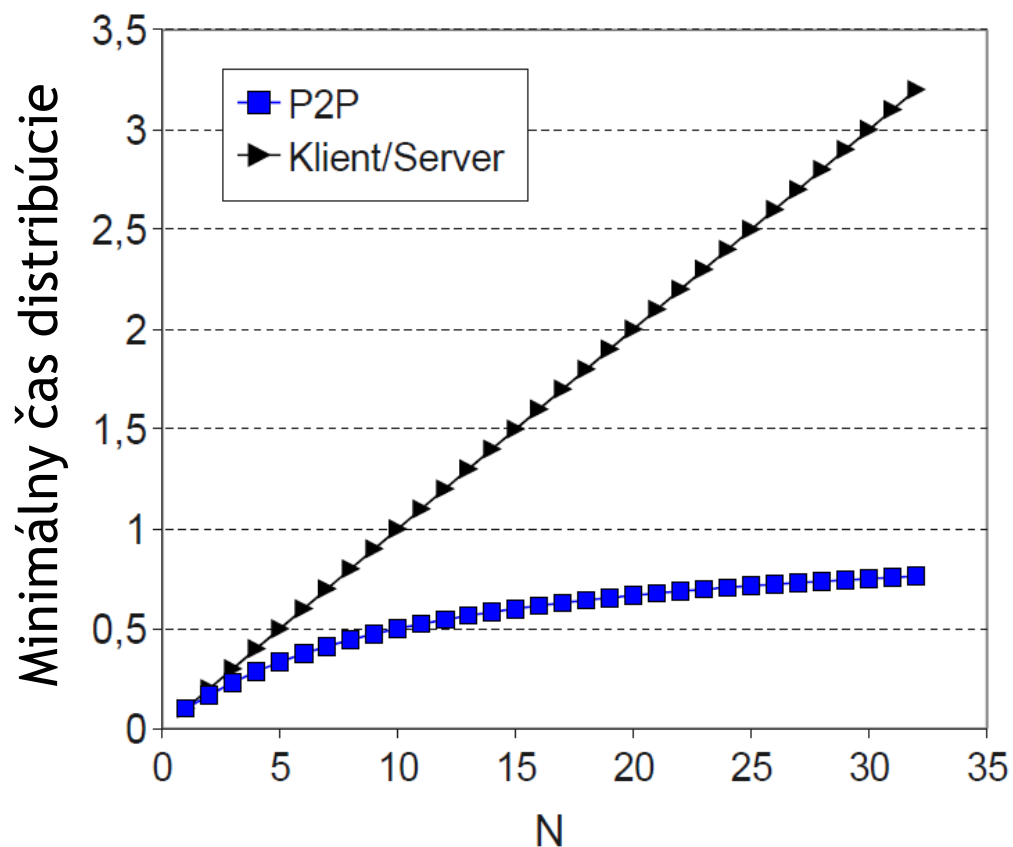
❑ NF bitov musí byť stiahnutých na peerov dokopy

❑ Najrýchlejšie odosielanie zo všetkých peerov súčasne tvorí šírku pásma $u_s + \sum u_i$

$$d_{\text{P2P}} = \max \left\{ F/u_s, F/\min_i(d_i), NF/(u_s + \sum_i u_i) \right\}$$

Porovnanie klient/server a P2P architektúry

P2P: centralizovaný adresár

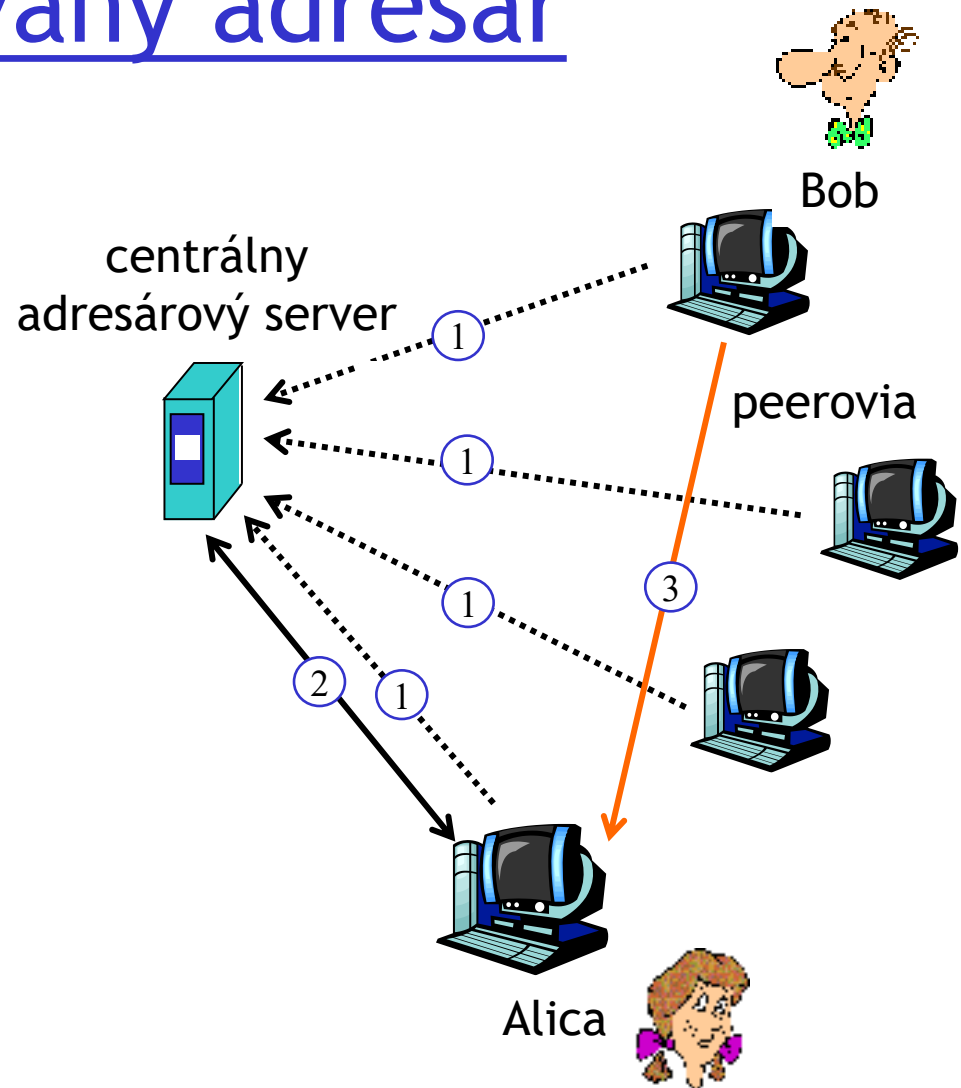
dizajn pre “Napster”

1) peerovia sa napájajú kontaktovaním na centrálny server:

- ❖ známa IP adresa
- ❖ index obsahu zdieľaných adresárov

2) Alica na serveri vyhľadá “Matrix”

3) Alica osloví Boba a požiada ho o zaslanie súboru “Matrix”

P2P: problémy s centrálnym adresárom

- ❑ single point of failure
- ❑ slabé miesto výkonu
- ❑ porušovanie copyrightov: prevádzkovateľ je jasným “cieľom” pre právne kroky

Prenos súborov je decentralizovaný, ale vyhľadávanie je centralizované

Query flooding: Gnutella

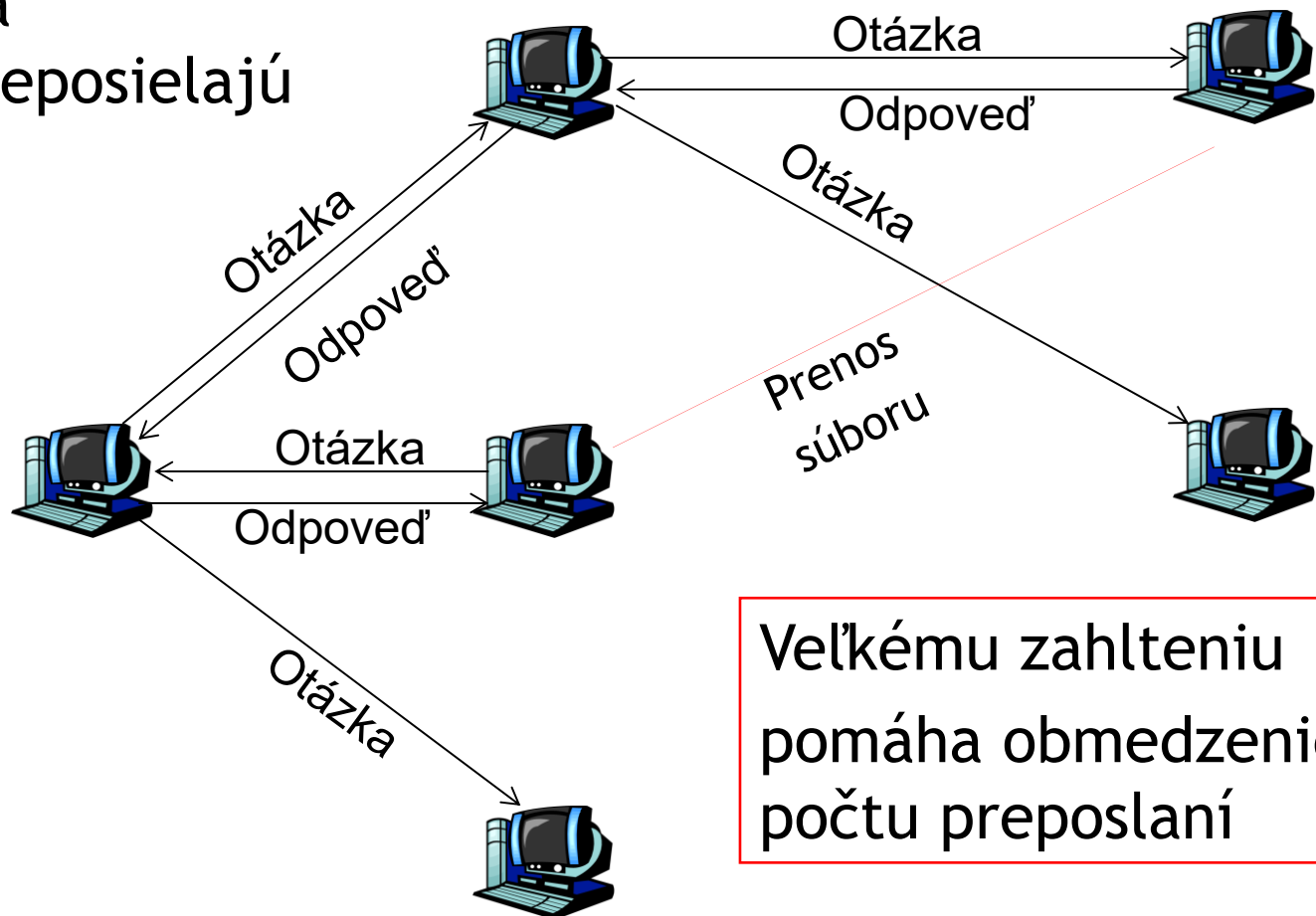
- ❑ “zaplavovanie požiadavkou”
- ❑ plne distribuovaná architektúra
 - ❖ bez centrálného servera
- ❑ verejný protokol
- ❑ Gnutella má veľa implementácií klientov

graf spojení klientov

- ❑ hrana v grafe = existujúce TCP spojenie medzi klientami X a Y
- ❑ hrana je virtuálne spojenie uzlov, nie fyzické
- ❑ jeden peer je typicky spojený hranou s menej ako 10 susedmi

Gnutella: protokol

- ❑ otázka je zaslaná cez existujúce TCP spojenia
- ❑ peerovia preposielajú otázky ďalej
- ❑ odpoveď je zasielaná rovnakou cestou späť

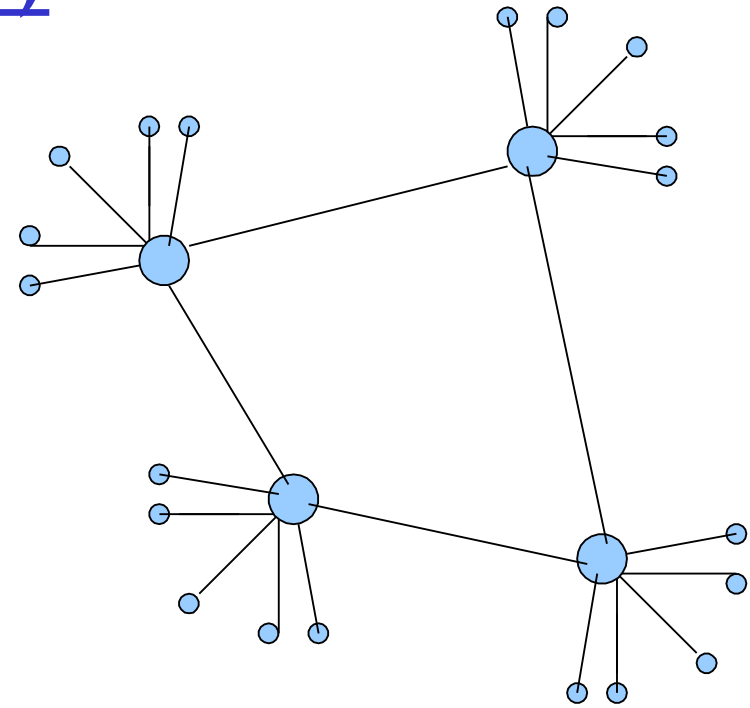
Veľkému zahlteniu
pomáha obmedzenie
počtu preposlaní

Gnutella: Pripájanie peerov

- ❑ Keď sa Alica chce pripojiť, musí sa napojiť na niektorého už napojeného peera v sieti Gnutella: použije zoznam kandidátov
- ❑ Alica skúša kandidátov v zozname, až sa jej podarí vytvoriť TCP spojenie napr. s Bobom
- ❑ **Zaplavenie:** Alica pošle Bobovi správu Ping
- ❑ Bob preposiela správu Ping svojim susedom v sieti, ktorí ju preposielajú ďalej, atď.
- ❑ “Niektorí” peerovia, ktorí príjmu správu Ping, odpovedia Alici správou Pong
- ❖ Alica v svojej Ping správe prikladá vzdialenosť (počet preposlaní), z ktorej chce prijať Pong správy
- ❑ Alica prijme správy Pong a môže vytvoriť s niektorými nové TCP spojenia

Hierarchická sieť (Kazaa a jej protokol FastTrack)

- ❑ kompromis medzi centralizovaným indexom a zaplavovaním požiadavkami
- ❑ každý peer je buď vedúci skupiny, alebo pripojený na vedúceho skupiny
- ❖ TCP spojenia medzi peerami a ich vedúcim skupiny
- ❖ TCP spojenia medzi niektorými vedúcimi skupiny
- ❑ Vedúci skupiny indexuje obsah adresárov svojich členov
- ❑ Vedúci skupín medzi sebou používajú zaplavovanie

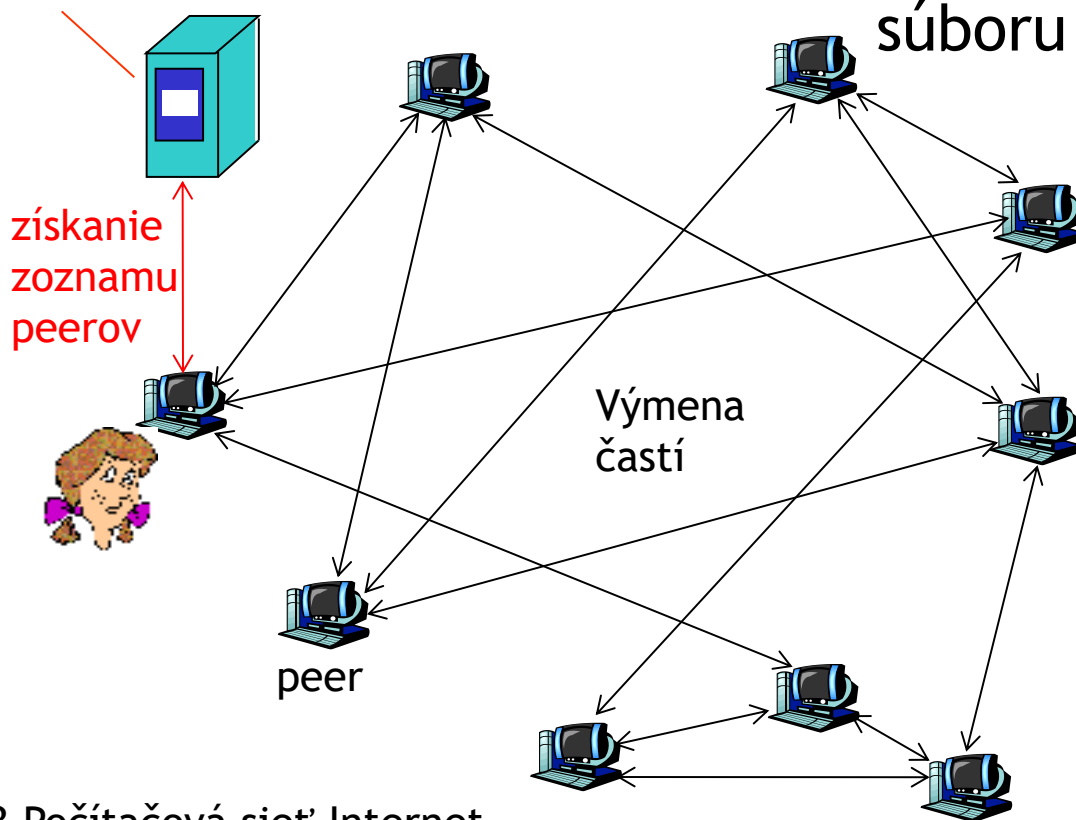
- Bežný peer
- Vedúci skupiny
- TCP spojenie

BitTorrent

❑ distribúcia súborov cez P2P

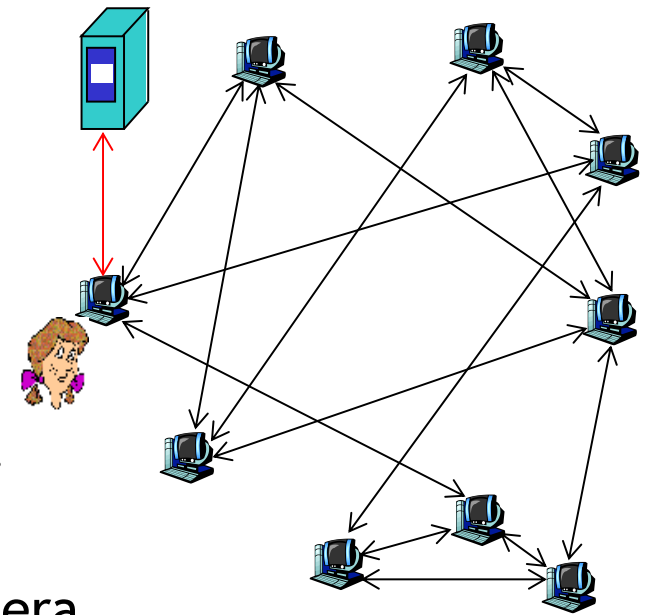
tracker: registruje peerov
zúčastnených na distribúcii

torrent: skupina peerov
vymieňajúca si časti
súboru

BitTorrent

- ❑ súbor je rozdelený na malé časti
- ❑ = *chunks* (mocnina 2, typicky 256 KB - 4 MB).
- ❑ peer sa napojí na torrent:
 - ❖ nemá žiadne časti, ale časom si nejaké zozbiera
 - ❖ je registrovaný u trackera na získanie zoznamu peerov, na ktorých sa napojí
- alternatívne cez peer exchange/local peer discovery
- ❑ počas sťahovania, peer posiela na požiadanie tie časti, ktoré už má, iným peerom
- ❑ peerovia sa môžu pripájať a odpájať
- ❑ keď peer dotahal celý súbor, môže sa (sebecky) odpojiť alebo (obetavo) ostať napojený = *seeder*

BitTorrent

Výber častí na sťahovanie:

- ❑ V ľubovoľnom čase majú peerovia rôzne podmnožiny častí
- ❑ Peer (Alica) stále dookola žiada svojich susedov o zoznam častí, ktoré majú
- ❑ Alica generuje žiadosti o tie časti, ktoré zatiaľ nemá
 - ❖ najskôr najzriedkavejšie

Odosielanie častí (príklad):

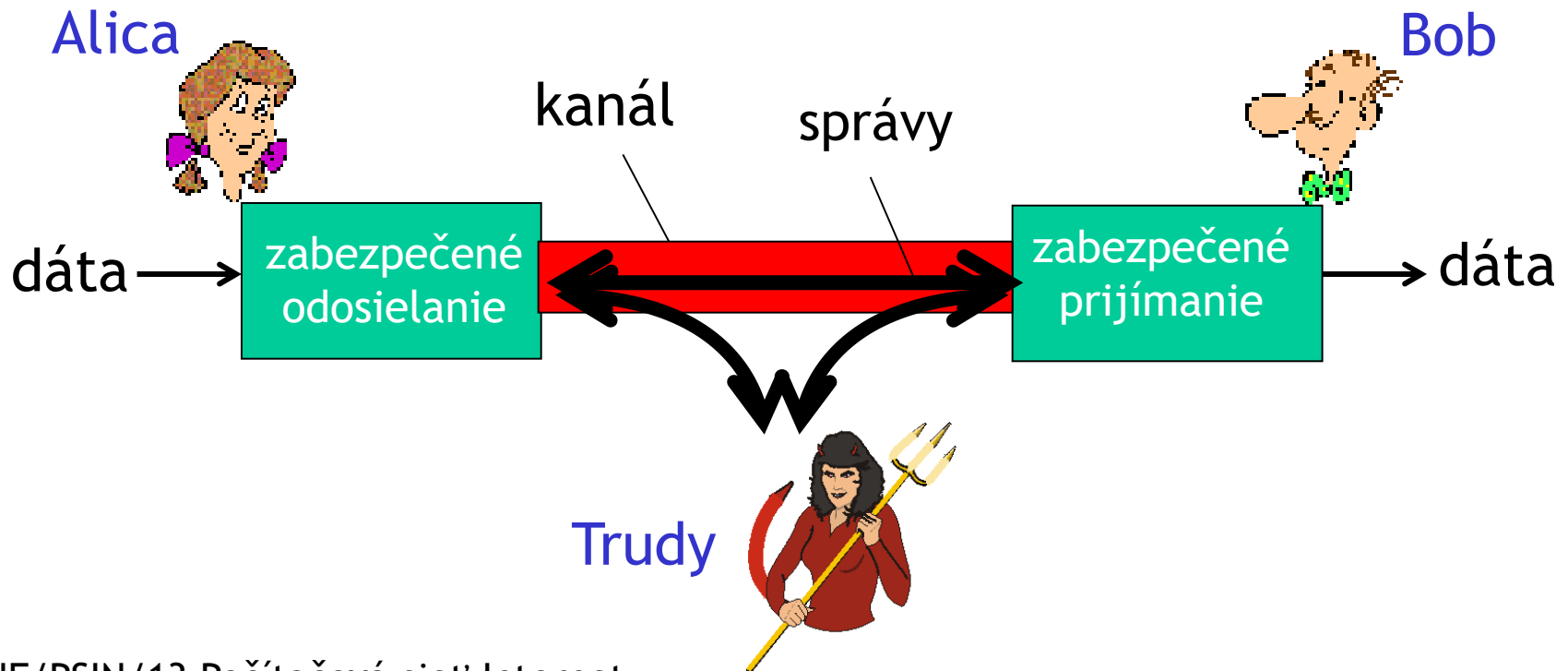
- ❑ Alica odosiela časti štyrom žiadajúcim susedom, ktorí jej posielajú svoje časti *najvyššou rýchlosťou*
 - ❖ Prepočítava najlepších 4 každých 10 sekúnd
- ❑ každých 30 sekúnd si vyberie jedného náhodného žiadateľa a pošle mu, čo žiadal
 - ❖ Tento peer sa môže dostať medzi najlepších štyroch

Zabezpečenie protokolov

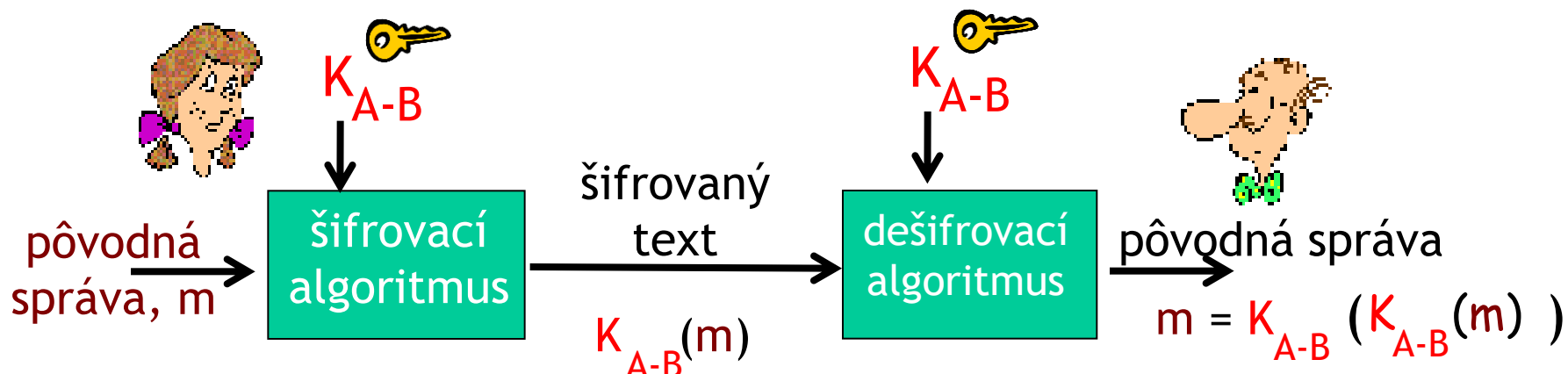
- zdefinujeme dôležité pojmy
 - ❖ symetrické šifrovanie
 - ❖ asymetrické šifrovanie, súkromný a verejný kľúč
 - ❖ elektronický podpis
 - ❖ poskytovateľ dôveryhodných služieb (certifikačná autorita)
- príklad zabezpečenia pre aplikačné protokoly
- ...iba “slabý vývar” bezpečnosti na internete

Priatel'ia a útočníci: Alica, Bob, Trudy

- známe mená vo svete bezpečnosti sietí
- Alica a Bob chcú “bezpečne” komunikovať
- Trudy (útočník) môže odpočúvať, meniť, mazať a pridávať správy do ich spojenia

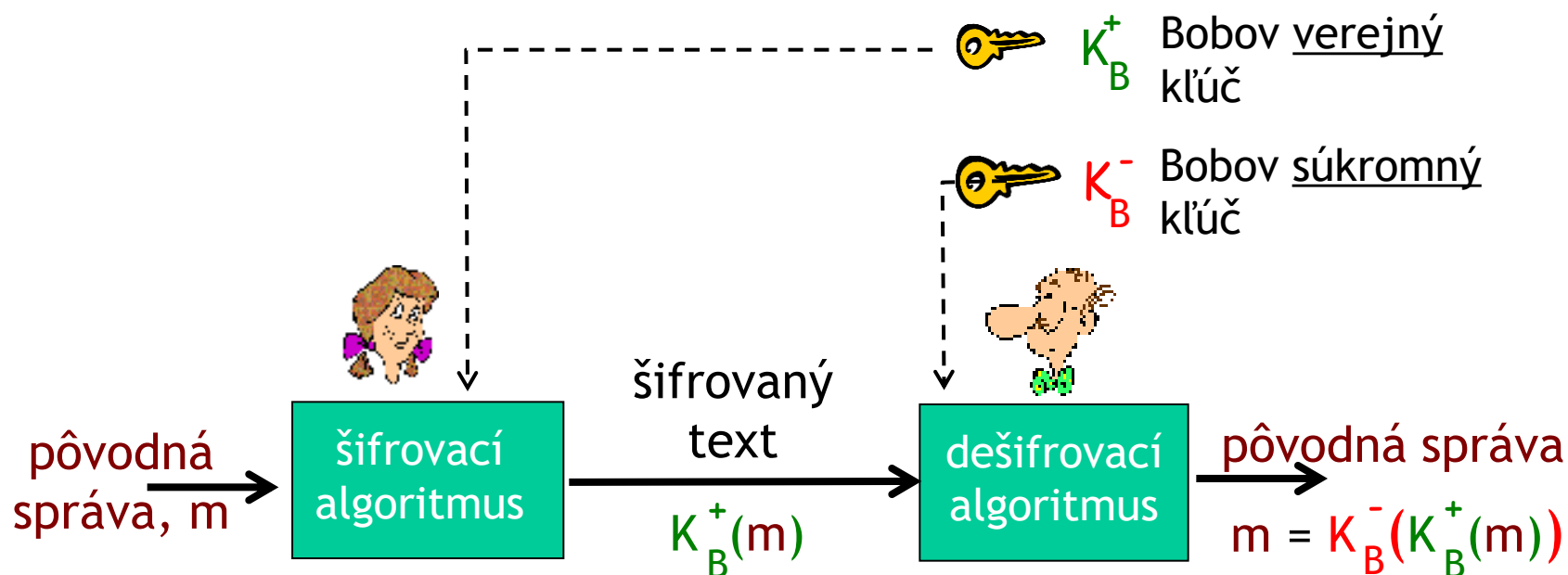
Symetrická kryptografia

□ **Symetrická kryptografia:** Alica a Bob zdieľajú rovnaký symetrický kľúč: K_{A-B}

□ **Otázka:** Ako si Alica a Bob dohodnú spoločný kľúč, ak ho zatiaľ dohodnutý nemajú?

Asymetrická kryptografia

Vlastnosti súkromného z verejného kľúča

Požiadavky:

- ① Potrebujeme $K_B^+()$ a $K_B^-()$ také, že

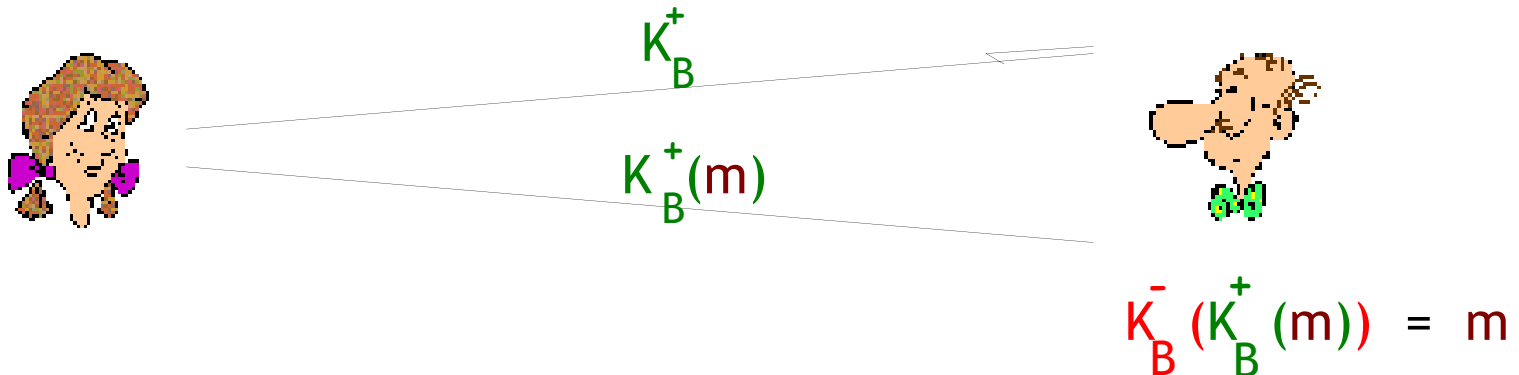
$$K_B^-(K_B^+(m)) = m$$

- ② Ak máme verejný kľúč K_B^+ , malo by byť nemožné vypočítať z neho súkromný kľúč K_B^-

Napr. pre algoritmus **RSA**: Rivest, Shamir, Adleman platí aj užitočný opačný vzťah: $K_B^+(K_B^-(m)) = m$

Problém distribúcie verejného kľúča

- ❑ Ako si má Alica bezpečne stiahnuť Bobov verejný kľúč?
- ❖ Keďže je verejný, Bob ho môže dať hocikomu - ak ho niekto iný prečíta, tak to nevadí
- ❖ Zavesí ho na web?
- ❖ Pošle ho ako prvú správu spoločnej komunikácie?
- ❖ Ale čo ak ho niekto medzi nimi vymení?

Man-in-the-middle

 K_B^+
 $K_B^+(m)$

$$\bar{K}_B (K_B^+(m)) = m$$

 K_T^+
 $K_T^+(m)$

 K_B^+

$$\bar{K}_T (K_T^+(m)) = m$$

 $K_B^+(m)$

$$\bar{K}_B (K_B^+(m)) = m$$

Šifrovacia hash funkcia

- vezmeme ľubovoľne dlhú správu m , vygenerujeme hodnotu $H(m)$ fixnej dĺžky, ktorú následne môžem zašifrovať s použitím kľúča K
- vlastnosti šifrovacej hash funkcie:
 - ❖ malo by byť výpočtovo ťažké nájsť dve rôzne správy x a y také, že $H(x) = H(y)$
 - ❖ na základe znalosti $H(m)$ by sme nemali vedieť získať m

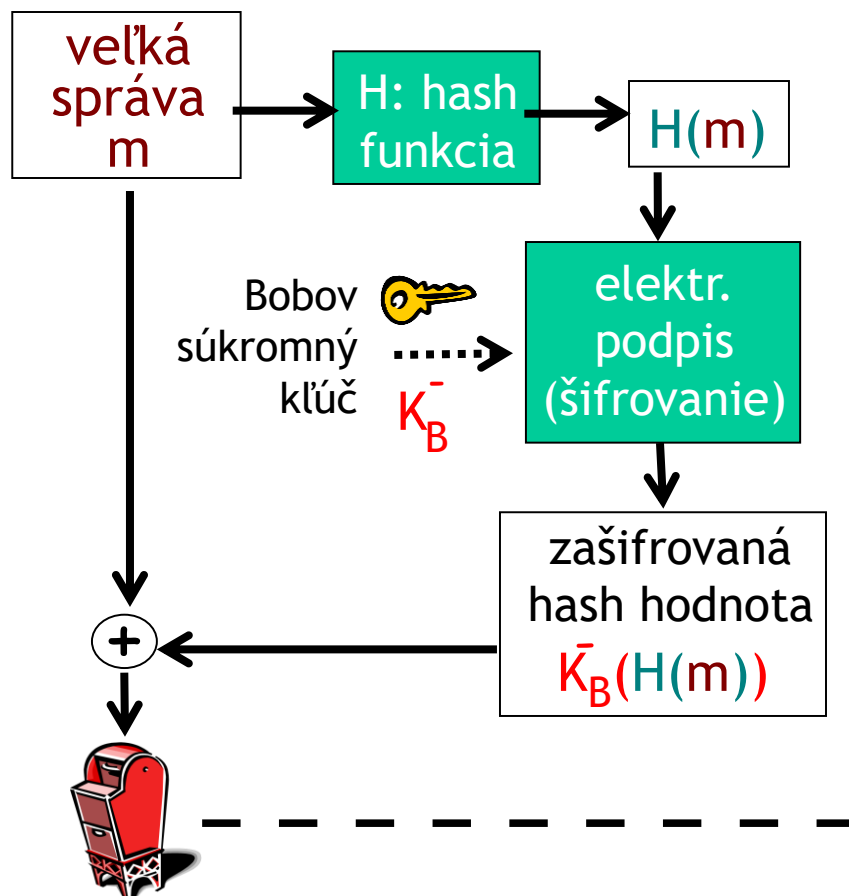
Elektronický podpis

šifrovacia technika analogická s ručným podpisom

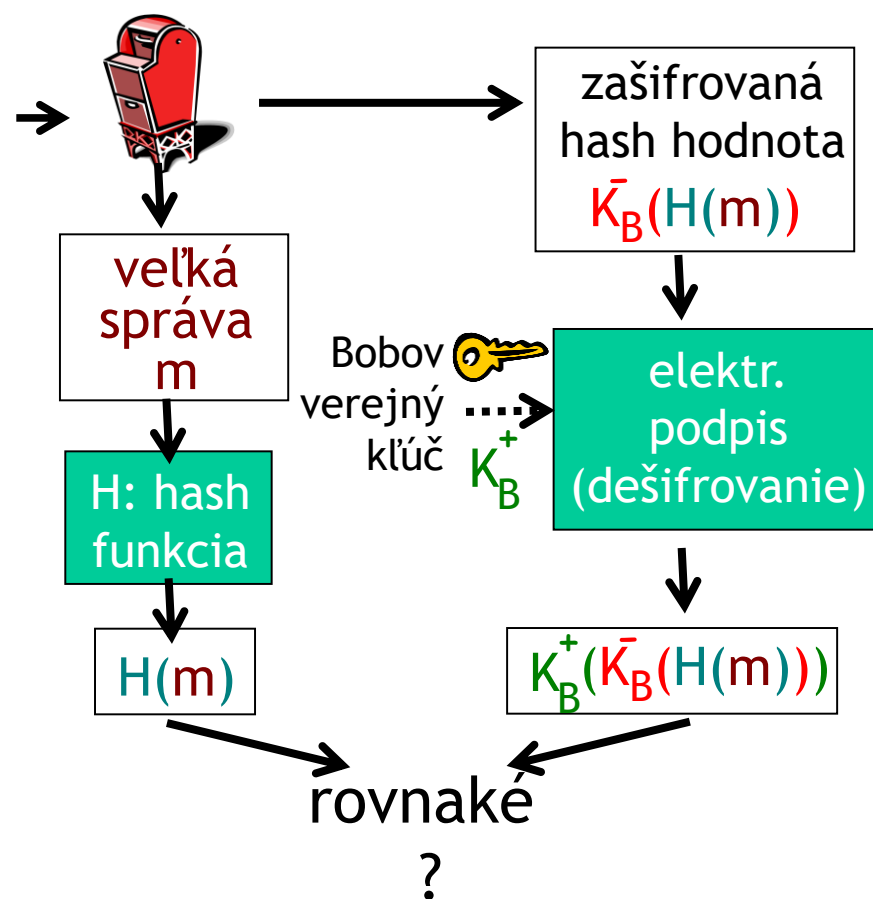
- ❑odosielateľ (Bob) elektronicky podpíše jeho dokument deklarujúc, napr. že je autorom dokumentu
- ❑podpis sa prikladá k pôvodnému (nezašifrovanému) dokumentu
- ❑**verifikovateľnosť**: vieme dokázať, že dokument je podpísaný Bobovým podpisom
- ❑**nepopierateľnosť**: vieme tvrdiť, že podpis tohto dokumentu nemohol byť vygenerovaný niekým iným ako Bobom

Elektronický podpis

Bob odošle elektronicky podpísanú správu:

Alica overí pravosť podpisu a neporušenie elektronicky podpísanej správy:

Certifikovanie verejného kľúča

problém s verejným kľúčom:

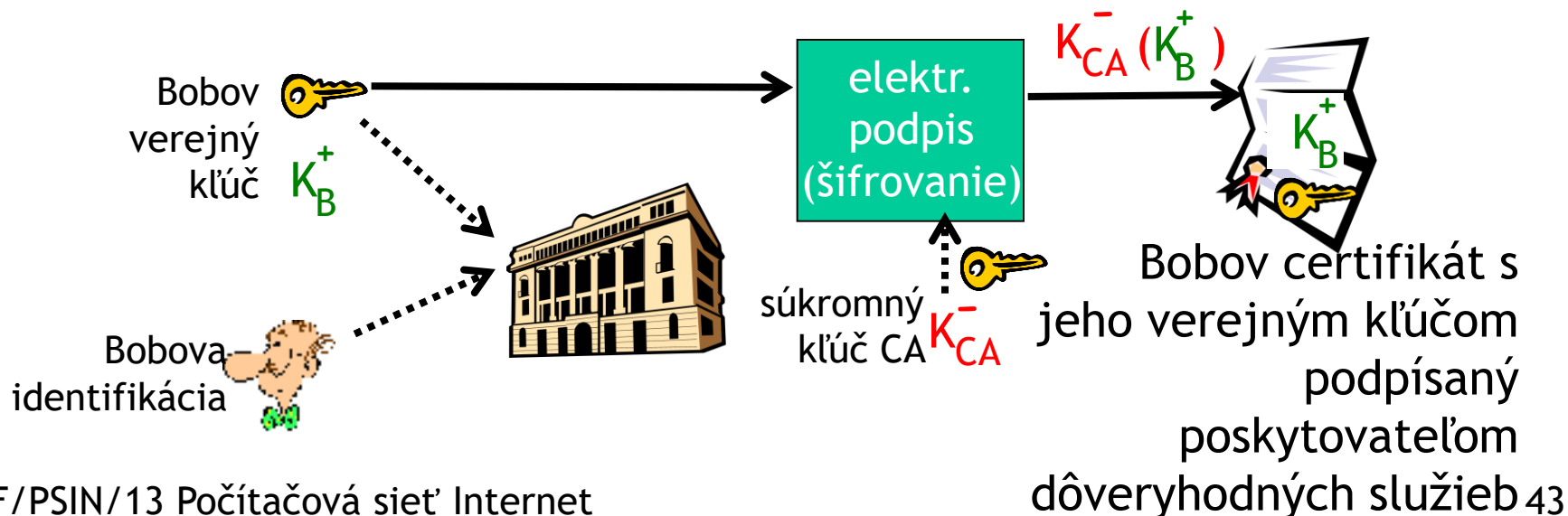
□ Ked' Alica získa Bobov verejný kľúč (z webstránky, e-mailu), ako môže *vedieť*, že je to Bobov a nie Trudyn verejný kľúč?

riešenie:

□ poskytovateľ dôveryhodných služieb (certifikačná autorita)

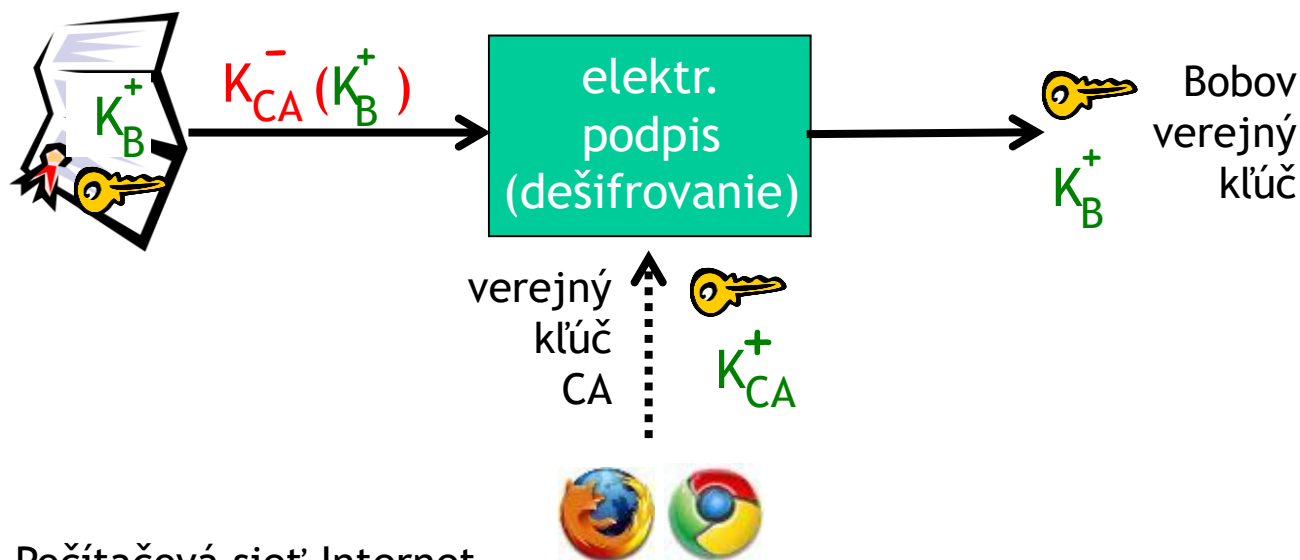
Poskytovateľ dôveryhodných služieb

- ❑ **Poskytovateľ dôveryhodných služieb (CA):** spája entitu E (počítač, osobu) s jej verejným kľúčom.
- ❑ E si registruje svoj verejný kľúč u CA.
- ❖ E poskytne “dôkaz identity” pre CA.
- ❖ CA vytvorí certifikát spájajúci E a jeho verejný kľúč
- ❖ certifikát je elektronicky podpísaný poskytovateľom dôveryhodných služieb, ktorý tvrdí: “Toto je verejný kľúč patriaci E.”

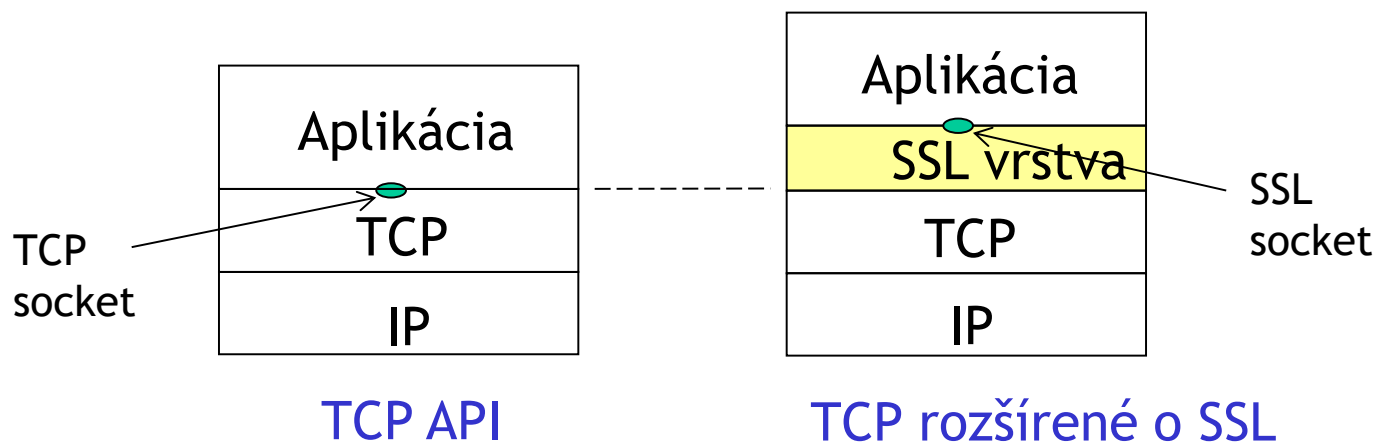
Poskytovateľ dôveryhodných služieb

- Ked' Alica chce získať Bobov verejný kľúč:
 - ❖ vezme si Bobov certifikát (od Boba alebo inak).
 - ❖ použije verejný kľúč CA a získa tak overený Bobov verejný kľúč
 - ❖ verejné kľúče kvalifikovaných poskytovateľov dôveryhodných služieb bývajú súčasťou inštalácie sieťových programov (napr. web. prehliadačov)

Secure sockets layer (SSL)

- ❑ poskytuje zabezpečený kanál pre ľubovoľnú sieťovú aplikáciu založenú na TCP protokole
 - ❖ Napr. HTTPS, FTPS, VoIP, IMAPS, POP3S, XMPP
- ❑ jeho nástupca je TLS: Transport Layer Security aktuálne vo verzii 1.2 (RFC:5246)
- ❑ radí sa do transportnej vrstvy
- ❑ poskytuje služby:
 - ❖ Autentifikácia servera, šifrovanie dát, autentifikácia klienta (voliteľná)

Vlastnosti SSL protokolu

❑ Súkromné spojenie

- ❖ Všetky správy sú šifrované symetrickým šifrovacím kľúčom vytvoreným nanovo pre každé nové spojenie

❑ Zabezpečené a spoľahlivé dohadovanie šifrovacieho kľúča

- ❖ šifrovací kľúč pre komunikáciu môže byť známy iba komunikujúcim stranám
- ❖ žiaden útočník nemôže do tohto dohadovania zasiahnuť bez toho, aby bol odhalený

❑ Integrita správ

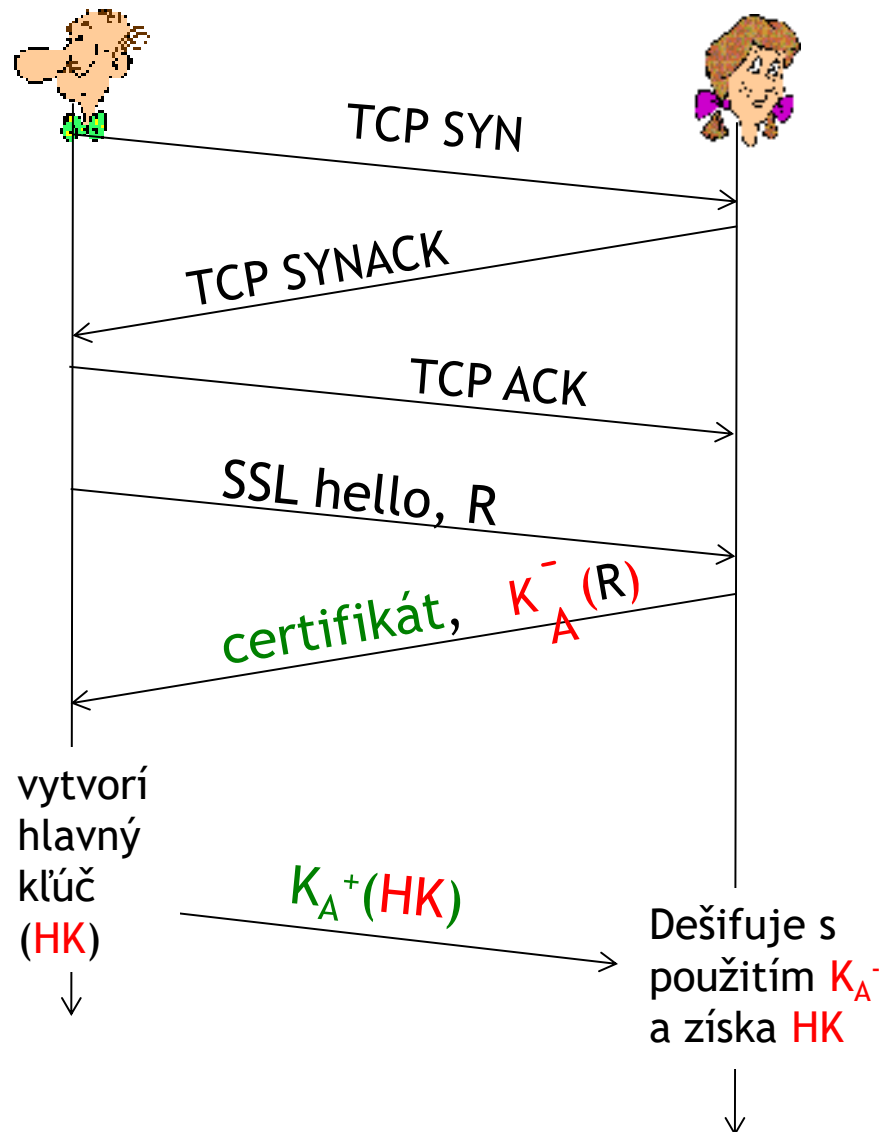
- ❖ Každá správa je podpísaná pomocou šifrovacej hash funkcie

❑ Autentifikácia komunikujúcich

- ❖ S použitím certifikátov

SSL: idea dohadovania hlavného kľúča

- Bob iniciuje TCP spojenie s Alicou a pošle jej náhodnú hodnotu R
- autentifikuje Alicu cez jej certifikát podpísaný certifikačnou autoritou a dešifrovaním získa R s pomocou jej verejného kľúča
- vytvorí symetrický kľúč HK a zašifruje ho Alicinim verejným kľúčom - výsledok pošle Alici

Ďakujem za pozornosť

Modifikované slajdy z knihy:

Computer Networking: A Top Down Approach ,
4th edition.

Jim Kurose, Keith Ross
Addison-Wesley, July 2007.